

ARTICLE INFO

Received: 15th September 2021
Accepted: 20th September 2021
Online: 25th September 2021

KEY WORDS

Historical football, FIFA, team, goalkeeper, defender, striker, uniform, tactics.

ON THE BASIC RULES OF FOOTBALL**Babarahmatov Bobir Boriyevich**

Termez State University, Faculty of Sports Activity and Management
Teacher of the Department of Sports Management

<https://doi.org/10.5281/zenodo.5527958>

ABSTRACT

There is a lot of information about the history of football and its rules. The composition of football teams and their structural structure, their functions. About the tactical structure of team members, their functions and tasks.

FUTBOL SPORT TURINING ELEMENTAR QOIDALARI TO`G`RISIDA**Babarahmatov Bobir Bo`riyevich**

Termiz Davlat universitetining sport faoliyati va boshqaruvi fakulteti
sport boshqaruvi kafedra o`qituvchisi

MAQOLA TARIXI

Qabul qilindi: 15-sentabr 2021
Ma'qullandi: 20- sentabr 2021
Chop etildi: 25- sentabr 2021

KALIT SO'ZLAR

Tarixiy futbol, FIFA, jamoa, darvozabon, himoyachi, hujumchi, forma, taktika

ANNOTATSIYA

Futbol o`yinining kelib chiqish tarixi hamda asosan uning qonun qoidalari to`g`risida ko`plab ma`lumotlar keltirib o`tiladi. Futbol komandalarining tarkibi hamda ularning struktur tuzilishi, ularning bajaradigan vazifalari. Jamoa a`zolarining taktik tuzilishi, ularning bajaradigan funksiya, vazifalari haqida.

Har bir jamoada maksimal 11 futbolchi bo'lishi mumkin, ulardan biri darvozabon yoki yoki jamoalar o'yin davomida har birida 3tadan o va agar qo'shimcha vaqtga o'tadigan bo'lsa, qo'shimcha o'zgarishlarga ega. Zaxira o'yinchilari o'yin boshlanishidan oldin

tayinlanib, ulardan 0 dan 7 gacha belgilashlari o'yinchi va uning o'rnini bosuvchi futbolchi o'rtasida almashinuvni amalga oshirish uchun o'yin to'xtatilishi va sensorli chiziqda o'tish kerak. Zaxira o'yinchisi boshlang'ich o'yin maydonidan to'liq chiqib ketmaguncha maydonga kira

olmaydi va almashtirilgan o'yinchi qayta maydonga tushmasligi mumkin. Agar ruxsat etilgan almashtirishlar soni amalga oshirilgan bo'lsa va darvozabonni almashtirish zarur bo'lsa, uni hakamga xabar berganidan so'ng uni maydondagi o'yinchilarining biri o'zgartirishi mumkin. Agar o'yinchi zarbadan oldin chetlatilsa, uning o'rnini faqat oldin tayinlangan zaxira o'yinchilaridan biri egallashi mumkin. Agar zaxira o'yinchilaridan biri zarbadan oldin yoki keyin maydondan chetlatilsa, u zaxira o'yinchisi sifatida maydonga tusha olmaydi. Boshqa musobaqalar turlari uchun futbolchilar soni va o'zgarishlar soni har xil bo'lishi mumkin, ammo har doim jamoalar o'rtasida kelishilgan holda va o'yin boshlanishidan oldin hakamga oldindan xabar beriladi. O'yinni rivojlantirish jarayonida har bir o'yinchi o'z rolini o'ynaydi. Har bir jamoa o'yinda qaysi tarkibni olishni istagan o'yin turiga qarab ko'proq hujumkor yoki mudofaa taktikasini erkin holatda tanlay oladi, har doim ruxsat berilgan o'yinchilar sonini hurmat bo'ladi. Agarda siz darvozabon bo`lsangiz o'yindagi asosiy vazifangiz - to'pni darvozangizga kirishiga yo'l qo'ymaslik hamda o'yinchilarni ruhan tiklab, qo'llab quvvatlab tursangiz ham nur ustiga a'lo nur bo'ladi. Har bir jamoada boshlang'ich darvozabon va ikkita o'rnbosar bo'ladi. Himoyalanishga keladigan bo'lsak ularning asosiy vazifasi to'p maqsadga yetib borguncha devor bo'lishdir. Raqib jamoasida gol urish imkoniyatlari mavjud bo'lishidan va ular ham jamoasining hujumini boshlaydiganlar har qanday narsadan qochishlari kerak. Ular odatda baland bo'yli va kuchli futbolchilar bo'lishklari kerak. Markaziy hujumkor yarim himoyachilarga kelsak ular o'zlarini maydon markazida joylashtiradigan, himoyani hujumchilar

bilan bog'laydigan va umuman gol urish imkoniyatlarini yaratadigan futbolchilar sanaladi. Yarim himoyachi juda tezkor futbolchi va yaxshi strateg bo'lishi kerak. Hujumchi bu - gol urish uchun mas'ul o'yinchi qilib belgilanadi. U golli vaziyatlarni samarali natijalarga aylantirish uchun javobgardir. Ular tezkor va epchil, katta kuchga ega futbolchilar. Ular eng kam paslar bilan gol urish qobiliyatiga ega bo'lishlari kerak. Futbolchilar uchun asosiy futbol jihozlari futbolka, kalta shimplar, uzun paypoqlar, oyoq panjalari yoki oyoq kiyimlari va krossovkalardir. Futbolkalar odatda ter va issiqni izolyatsiya qiladigan sintetik materiallardan tayyorlanadi. Shu ma'noda, ular ishlab chiqarilishi kerak bo'lgan material turi haqida maxsus xususiyatlar mavjud emas. Darvozabon jamoaning qolgan qismidan boshqa rangdagi ko'ylak kiygan bo'lishi lozim. odatda uzun yengli ko'ylak kiyishadi. Uchrashuv bosh hakamning ochilish hushtagidan so'ng maydonda 22 o'yinchi bilan boshlanadi. O'yin har biri 45 daqiqadan iborat 2 davrga bo'linadi; Birinchi 45 daqiqalik vaqtini tugatgandan so'ng, futbolchilar maydonni tark etadigan 15 daqiqали tanaffus mavjud. Har 45 daqiqalik muddat tugagandan so'ng, hakam almashtirishlar, maydondagi o'yinchilarining jarohati, shikastlangan futbolchilarni maydon tashqarisiga olib chiqib ketish yoki o'yinni kechiktirgan boshqa holatlar tufayli yo'qotilgan vaqt uchun tovon puli sifatida qo'shimcha daqiqalarni qo'shishi mumkin. Agar o'yin oxirida jamoalar tenglashib qolishgan bo'lsa va ushbu uchrashuvda o'yinni tenglik bilan tugatishga yo'l qo'yilmasa, har biriga 15 daqiqadan yana ikkita davr qo'shiladi. Agar ushbu qo'shimcha 15 daqiqalik davrlar oxirida hisob teng bo'lib qolsa, penaltilar

belgilanadi. Penaltilar har bir jamoa uchun 5 ta gol imkoniyatidan iborat bo'lib, unda darvozabon oldida 11 metr masofada faqat darvozabon oldida o'q uzadigan o'yinchi topiladi. Gol urish - bu uchrashuvning maqsadi. Bu to'pni darvozabon maydoniga ushbu jarayonda hech qanday qoidabuzarliksiz kiritishdan iborat. Golni odatdagি o'yin davomida o'yin yoki penaltidan urish mumkin. Avtogol o'yinchi tasodifan o'z jamoasi darvozasi ichiga gol urganda sodir bo'ladi. Hakamlar o'yin davomida qoidabuzarliklarni aniqlash bilan

bir qatorda ularga sanktsiya choralarini ko'rish choralarini ko'rishadi. O'yinchi tomonidan qilingan qoidabuzarlik turiga qarab, sanktsiya ko'p yoki ozroq qattiq bo'ladi. Texnik guruh a'zolari ham ogohlantirilishi va hatto jamoalardan haydalishi mumkin. Faqat asosiy hakam asosiy va zaxira o'yinchisiga sariq kartochka berishi mumkin; Ushbu karta ogohlantirishni anglatadi va xuddi shu o'yin davomida 2 ta sariq kartochkaning yig'indisi o'yinchining chetlatilishiga olib keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. "O'yin qoidalari" (2015-2016), Fédération Internationale de Football Association. 2019 yil 27 aprelda olingan: fifa.com
2. "Futbol tarixi - kelib chiqishi". Xalqaro futbol federatsiyasi federatsiyasi. 2019 yil 27 aprelda olingan: fifa.com
3. Yasemin, jannat. "Futbolda sport kiyimlari evolyutsiyasi" (2010). Oliy sport institutida. 2019 yil 27 aprelda olingan: isde.com.ar
4. "O'yin qoidalari 2018-2019" (2018). Xalqaro futbol assotsiatsiyasi kengashida. 2019 yil 27 aprelda olingan: